

Hønsfuglportalen – en nasjonal portal for ryper og skogsfugl

Erlend B. Nilsen^{1,2}, Hans Chr. Pedersen¹ & Roald Vang¹

1: Norsk institutt for naturforskning, Trondheim

2: e-post: erlend.nilsen@nina.no

1. Bakgrunn

Et overordna prinsipp i dagens viltforvaltning er at denne skal være kunnskapsbasert. Spesielt i tilknytning til forvaltning av rype, hovedsakelig lirype, har man gjennom de siste 10-15 åra forsøkt å skaffe tilveie ny kunnskap om jaktas betydning for bestandsutviklingen og hvordan jakt bør gjennomføres på en bærekraftig måte. Sett i lys av sterkt nedadgående trender i jaktutbyttet og bestandstettheter av mange småviltarter etter årtusenskiftet, har dette blitt enda sterkere aktualisert for arter som lirype og fjellrype. Disse artene spiller dessuten en viktig rolle for mange økosystemfunksjoner, og inngår også som indikatorarter i den nylig utarbeidede Naturindeks for Norge. En forutsetning for å kunne gjennomføre en moderne kunnskapsbasert småviltforvaltning er at bestandsstatus før jakt er kjent, slik at man på grunnlag av dette kan foreta nødvendige forvaltningsgrep.

I etterkant av Rypeforvaltningsprosjektet 2006-2011 har man i ulike sammenhenger diskutert hvordan man best viderefører og ivaretar takseringsdata for ryper og skogsfugl. Ved flere anledninger har det, spesielt fra rettighetshavernes side blitt ytret ønske om etablering av en overordna nasjonal database eller en portal hvor denne type data lagres på en slik måte at datakvaliteten sikres. Dagens taksering av liryper er basert på dugnadsinnsats, og flere aktører med ulike interesser er involvert. En slik portal bør derfor integrere grunneieres og jegeres ønske og behov for oppdatert bestandsstatus med behovene innenfor forskning og overordnet langsiktig forvaltning.

I forkant av takseringene høsten 2013 ble en slik portal utviklet av NINA, og testet i samarbeid med Finnmarkseiendommen (Fefo), Statskog, samt endel grunneiere i Trøndelag hvor Høgskolen i Nord-Trøndelag fungerte som ansvarlig for den praktiske gjennomføringen. For en beskrivelse av hvordan portalen er tenkt strukturert viser vi til NINA minirapport (Nilsen, Pedersen & Vang 2013. Hønsfuglportalen – en nasjonal portal for ryper og skogsfugl. NINA minirapport 423). Arbeidet i 2013 ble utført i henholdt til beskrivelsen av arbeidspakke 1 i minirapporten.

I den vedlagte NINA minirapport 423 beskriver vi tre arbeidspakker som vil realisere portalen:

- **Utvikling av portalen (WP1):** Portalen utvikles og testes ut innenfor de områdene som bidrar med brukermedfinansiering i første runde av utviklingen. Dette arbeidet ble utført i 2013, som beskrevet på foregående side, og erfaringene med testversjonen var meget positive.
- **Videreutvikling og justering av portalen samt invitasjon til andre områder (WP2):** Etter utviklingen av portalen beskrevet her vil vi, basert på erfaringene tilegnet den første sesongen, gjøre nødvendige justeringer. Vi vil også invitere øvrige rettighetshavere om å knytte seg til tjenesten, og legge til rette for at alle områder knyttes til en regionansvarlig deltaker. Vi vil etterstrebe en fordeling av takseringsområder mellom ulike aktører fra grunneiersiden, høgskole- og universitetssektoren og instituttsektoren, som fungerer på en god måte for alle parter. Integret i denne arbeidspakken ligger utvikling av rutiner for å sikre at takseringslinjer har god representativitet på lokalt nivå innenfor de enkelte takseringsområder.
- **Studiedesign for nasjonal og regional overvåkning (WP3):** For å forbedre representativiteten på regionalt og nasjonalt nivå vil vi fremme egen søknad om utarbeidelse av en egnet studiedesign. Med den løsningen vi har skissert her vil en slik overvåkning kunne foregå på en meget kostnadseffektiv måte.

I minirapport 423 er det gitt en fyldigere beskrivelse av hvordan portalen bør utvikles, rollefordeling, adgangsnivåer, dataeierskap og de ulike arbeidspakkene.

Vi søker med dette tilskudd til å gjennomføre arbeidspakke **Videreutvikling og justering av portalen samt invitasjon til andre områder (WP 2)** som beskrevet i minirapporten. Brukermedfinansieringen er beskrevet i neste kapittel samt i finansieringsplanen.

2. Budsjett og prosjektgjennomføring

NINA står for selve utarbeidelsen av portalen som beskrevet i NINA minirapport 423. Både Statskog og Fefo bidrar med midler til WP2 for å realisere prosjektet, som beskrevet og synliggjort i finansieringsplanen under. Vi er også i dialog med Fjellstyresambandet, som har signalisert at de er positive til å bidra som foreskrevet i finansieringsplanen. En nærmere avklaring når det gjelder fjellstyrenes bidrag og rolle ventes avklart i nærmeste framtid. Vi understreker at dette er midler som direkte vil finansiere opprettelsen av portalen, og at disse derfor kommer i tillegg til evt. utgifter og egeninnsats forbundet med gjennomføringen av takseringer innenfor de respektive områder.

Prosjektet gjennomføres med bidrag fra ulike aktører (se finansieringsplan), og i 2013 henvendte vi oss til de større rettighetshaverne for økonomiske bidrag. Dette for at portalen i første omgang skal kunne testes ut med et håndterbart antall aktører. I 2013 ble portalen i hovedsak benyttet i de tre nordligste fylkene (Finnmark, Troms og Nordland), med Statskog og Fefo som medfinansierer. Innenfor disse regionene vil representanter fra henholdsvis Statskog og Fefo selv fungere som regionansvarlige. Videre fungerte Høgskolen i Nord-Trøndelag (v/ Pål F. Moa) som regionansvarlig for endel grunneiere i Midt-Norge.

I henhold til NINA minirapport 423 har erfaringene vi høstet fra WP1 dannet grunnlaget for WP2. Vi vil derfor i 2014 invitere øvrige rettighetshavere (i hovedsak Fjellstyrene) og regionansvarlige til å ta del i videre samarbeid, og legge til rette for at områder knyttes til en regionansvarlig som står for den løpende oppfølgingen. Vi etterstreber en fordeling av takseringsområder mellom ulike aktører fra grunneiersiden, høgskole- og universitetssektoren og instituttsektoren, som fungerer på en god måte for alle parter.

En nærmere plan for prosjektgjennomføringen er beskrevet i NINA minirapport 423.

Kostnadsoverslag – WP 2

Post	Sum
Timekostnader – databaseutvikling	350 000
Tilrettelegge områder og eksisterende data	150 000
Analyse og rapportering av resultater	150 000
Øvrige utviklingskostnader	120 000
Totalt	770 000

Finansieringsplan – WP 2

Post	Sum
Fefo	100 000
Statskog	100 000
Andre rettighetshavere [#]	120 000
Tilskudd fylkeskommuner [*]	100 000
Tilskudd fra DNS Viltfond	350 000
Totalt	770 000

[#] Hovedsaklig Fjellstyrene

^{*} Det søkes om et bidrag på 50 000 fra den enkelte fylkeskommune.